

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till; ju.L7@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Skärpta villkor för anhöriginvandring

Er beteckning: Ju2025/01907 SOU 2025:95

Sammanfattning

Länsstyrelsen konstaterar precis som utredningen att det kommit många förslag på det integrationspolitiska området i närtid. Det gör det svårt att överblicka de totala konsekvenserna av dessa förslag för såväl individen som för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen och en analys av helhetsperspektivet saknas.

Förslagen innebär att möjligheterna till familjeåterförening kommer att begränsas eller åtminstone skjutas upp, och det kan få negativa effekter för berörda personers psykiska hälsa och möjlighet till integration i samhället. Länsstyrelsen anser att vissa av förslagen bör utredas ytterligare innan de genomförs. Länsstyrelsen vill även lyfta att förslaget att införa en obligatorisk väntetid i vissa anknytningsärenden kan få negativa konsekvenser även för de anhöriga som kommer att behöva vänta i hemlandet på familjeåterförening.

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att förslagen kan komma att bidra till en minskad asylinvandring och även innebära att färre personer beviljas uppehållstillstånd i Sverige på grund av anknytning, och att förslagen därmed på sikt innebär en risk för påverkan på kompetensförsörjningen inom vissa branscher, något som i så fall kan påverka berörda företags lönsamhet och konkurrenskraft. Inom vissa expansiva branscher i Norrbotten finns redan personalbrist, tex besöksnäringen, omsorg, detaljhandel och restaurang- branscher där nyanlända och utländsk arbetskraft är vanligt förekommande. Det finns en risk att Sverige med föreslagna åtstramningar börjar ses som ett land som inte är attraktivt att migrera till även som arbetskraftsinvandrare.

Länsstyrelsen ser även risker även för större arbetsgivare, exempelvis inom den expansiva industrin i Norrbotten, eftersom personkretsen som kan beviljas uppehållstillstånd på anknytning till personer med uppehållstillstånd för arbete förslås minskas, detta kan göra det svårare för arbetskraftsinvandrare med familjesituationer utanför kärnfamiljen.

Avsnitt 6.2.5 En väntetid ska som huvudregel gälla vid anhöriginvandring när anknytningspersonen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd

Länsstyrelsen instämmer inte med utredningens förslag att en väntetid på 2 år ska vara huvudregel för anknytningspersoner som har tillfälligt uppehållstillstånd. En väntetid riskerar att leda till försämrad psykisk hälsa hos individen som måste vänta på att återförenas med sin familj. Detta kan innebära ökade kostnader för våra kommuner och Regionen i form av stöd vid psykisk ohälsa och oro, både inom sjukvård och skolhälsovård. Precis som konstateras i utredningen så pekar flertalet rapporter på att emotionella och psykiska belastningar, tex att behöva vänta på att få leva med sin familj innebär integrationssvårigheter som följd. Uppskjuten familjeåterförening är ofta behäftad med sämre etablering på arbetsmarknaden samt att det ger sociala konsekvenser då familjer tenderar vara mer aktiva i det omgivande samhället än de som är ofrivilligt separerade från sina anhöriga. Särskilt allvarligt är att förslaget skulle drabba barn och familjer i utsatta situationer, där anhöriga befinner sig kvar i konfliktområden, flyktingläger eller i tillfälliga och otrygga livssituationer. En lång väntan under sådana förhållanden strider mot barnets bästa enligt artikel 3 i barnkonventionen.

7.2.2 Regleringen om uppehållstillstånd för icke gemensamma barn knyts till vårdnaden

Länsstyrelsen ser en risk med att krav på vårdnadshavarskap knyts till tillstånd då det skulle kunna innebära svårigheter för framför allt kvinnor att uppfylla. Det finns länder som inte tillåter kvinnor att ha vårdnaden om sina barn vilket skulle försvåra tillämpningen. Länsstyrelsen anser att lagen bör utformas så att det säkerställs att kvinnor och män ges samma förutsättningar.

8.7.3 Försörjningskravet ska gälla även vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd

Länsstyrelsen instämmer inte till utredningens förslag att försörjningskravet ska tillämpas även vid en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd på grund av anknytning. Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att förslaget kan få negativa konsekvenser, både för enskilda och för samhället i stort. För enskilda kan det innebära en långvarig osäkerhet och psykisk påfrestning. Länsstyrelsen vill lyfta risken för att individer som arbetar i låglöneyrken drabbas negativt, liksom barnfamiljer. Kravet kan också få som oönskad effekt att berörda personer blir mindre benägna att vidareutbilda sig eller delta i SFI, eftersom fokus ligger på att försörja familjen snarare än på vidareutbildning. SOU föreslår skärpta krav, som även gäller vid förlängning av tillstånd. Länsstyrelsen är kritisk till detta förslag då det ger en mycket osäker tillvaro för de som söker anknytning med tillfälliga uppehållstillstånd. Norrbotten har många arbetstagare i projekt-, skift- eller visstidsanställningar i yrken med lägre lönelägen- tex besöksnäring och omsorg. Dessa kan komma att välja bort Sverige för andra länder med tryggare regler.

9.3.1 Relationsvåld ska särskilt beaktas vid prövningen av en ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning

Länsstyrelsen instämmer i utredarens förslag. Länsstyrelsen ser positivt på att införa ett förtydligande av innebörden att tidigare våld eller allvarliga kränkningar mot anknytningspersonen eller någon annan familjemedlem ska beaktas särskilt i ärenden om uppehållstillstånd på grund av anknytning.

Allmänna synpunkter

Länsstyrelsen instämmer i att förslagen riskerar att ge negativa konsekvenser för länets kommuner såväl avseende personalförsörjning som minskat antal invånare i kommuner som strävar efter att öka sin befolkningsmängd. En restriktiv migrationspolitik- oavsett om den omfattar asylinvandring eller arbetskraftinvandring kommer att påverka möjligheterna för att klara välfärdens kompetensförsörjning negativt- både på kort och lång sikt. Risk finns att kompetens lämnar landet när reglerna upplevs osäkra. Länsstyrelsen delar utredningens bedömning om

att vissa av förslagen kan få negativa effekter på såväl integrationen som jämställdheten.

Länsstyrelsen instämmer i utredningens mening om att förslagen på ett övergripande plan innebär tydliga skärpningar och därmed försämringar av det nuvarande regelverket ur ett barnperspektiv. Förslagen bedöms särskilt påverka barn med status som alternativt skyddsbehövande och barn till föräldrar som beviljats uppehållstillstånd på den grunden. Detta hänger samman med att regleringen för dessa barn föreslås bli fakultativ, samt att den föreslagna väntetiden framför allt berör de sistnämnda barnen. Länsstyrelsen saknar en barnkonsekvensanalys som särskilt berör FN:s kommitté för barnets rättigheter slutsatser och rekommendationer till Sverige från mars 2023 där särskilt rättigheter för barn som är asylsökande, flyktingar och migranter, inklusive ensamkommande barn lyfts.

Länsstyrelsen vill betona att en uppskjuten möjlighet att ansöka om familjeåterförening riskerar att medföra emotionella och psykiska belastningar för både anknytningspersonerna och de anhöriga, vilket i sin tur kan leda till integrationssvårigheter. Länsstyrelsen saknar en djupare analys av förslagets påverkan på det integrationspolitiska målet och dess delmål. Länsstyrelsen vill lyfta vikten av att de personer som får tillstånd att stanna i landet får bra förutsättningar för att etablera sig.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med utvecklingsledare Malin Gotthold som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Annika Nordstrand medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.